

Lokal Utvecklingsplan

Delsbo

Hudiksvalls kommun, Gävleborgs län

December 2013

**Det kommer att krävas mycket arbete och ta lång tid,
men det är en stor utmaning för oss alla som bor i socknen.**

Och arbetet har redan påbörjats!

Lokal Utvecklingsplan

Arbetet med att ta fram denna lokala utvecklingsplan startade med ett öppet möte den 24 september 2013.

Vid detta möte genomfördes ett processarbete som utgick från frågan;

Med vad/hur kan vi tillsammans utveckla Delsbo?

Processarbetet ledde fram till att det bildades fem olika arbetsgrupper som därefter arbetade vidare med sju olika utvecklingsområden:

- *Samverkan*
- *Kultur*
- *Ansiktslyftning*
- *Företagsamhet*
- *Info*
- *Ung i Delsbo*
- *Turism*

Det gemensamma materialet har därefter sammanställts.

Sammanställningen justerades och kompletterades i omgångar för att slutligen redigeras av en mindre grupp deltagare.

Arbetsgruppernas arbete kompletterades med en gemensamt framtagen SWOT-analys, som beskriver Delsbo sockens *styrkor, svagheter, möjligheter och hot*.

Den Lokala Utvecklingsplanen bör ses som ett "levande material" och kan därför uppdateras i takt med det framtida arbetet med ett förverkligande av planens viljeinriktning.

Vår bygdeprofil

Delsbo är en tätort och gammal socken i Hudiksvalls kommun i Hälsingland och ligger mellan Södra Dellen och Stömmesjön, 33 kilometer väster om Hudiksvall.

I Delsbo tätort bor c:a 2200 personer på en yta av 285 hektar. (13 personer/km²)

Länsväg 305 startar här och Riksväg 84 från Hudiksvall går igenom Delsbo vidare mot Norge.

Delsbo har ett rikt kulturarv som också är känt utanför sockengränsen. Textila traditioner såsom Delsbodräkten, Delsbosömmen, Delsboknypplingen är vackra och unika. Delsbo hade tidigt många kopparslagerier och smedjor längs Stömmneån. Delsbo är väl dokumenterat redan i Delsbo Illustrata som Knut Nilsson Lenneus skrev 1764. Kvinnor hade en stark ställning tidigt i Delsbo, enligt ett fribrev från Erik den Helige var inte gifta kvinnor i Delsbo tvungna att bära huvudduk. Kvinnor kunde även arva fast egendom. I Delsbo har vi hållit fast med många traditioner såsom att stolta bära vår Delsbodräkt. När årskurs nio tar examen på Ede skola bär nästan alla avgångselever Delsbodräkt.

På Delsbo Forngård där Delsbostämman äger rum första söndagen i juli, sedan 1952, finns rika samlingar av kulturarvet. De gamla och välbevarade 1700-talsmålningarna av Gustaf Reuter och Erik Ersson är unika från sin tid inte bara i landskapet och i Sverige utan i ett större perspektiv. Vi har en rik musikalisk tradition med många spelmän från orten. Mest kända är familjen Härdelin med Thore den äldre, Sven, Thore den yngre och Thuva Härdelin. På 60- och 70-talet växte Delsbostämman enormt den blev på ett sätt den första riktigt stora festivalen i landet. Folkmusikrörelsen växte även drömmen om landet och gröna vågen kom till Delsbo. Stort dragplåster på den tidens stämmor var Skäggmanslaget med Thore Härdelin, Petter Logård och Wille Grindsäter. Generationer av spelmän och dansare håller traditionen fortfarande levande. Delsbopolskan anses vara en Rolls-Royce bland alla bygdedanser.

En person som bidragit till att göra Delsbo känt i hela Sverige var "Delsbostintan" Ida Gawell-Blumenthal (1869-1953). Hon var författare, berättare och vissångerska. Hon slog igenom med ett program på Skansen i Stockholm 1895, och var sedan en återkommande gästtalare som drog fulla hus både på Skansen och på andra håll under många år. Hon gjorde två turneer i svenskbygderna i Amerika och även många radioinspelningar. Delsbostintan står staty på torget i Delsbo sedan 2003.

Delsbo IF bildades 1912 och är en välskött förening med egna anläggningar bl.a. en inomhushall för fotboll. Föreningen har fostrat många duktiga idrottare, främst skidåkare. Eva Olsson, Margareta Hermansson, Gudrun Fröjd samt Thomas Magnusson vann under 70-talet 28 SM-guld på skidor, Thomas Magnusson VM-guld 1974 och 1978. Vasaloppssegrare från Delsbo är Dalle Johansson 1961 och Jörgen Brink 2010, 2011 och 2012.

Från Dellenbygden kommer även fyra operasångerskor, nämligen Ann-Marie Backlund, Tove Nilsson, Kristina Hansson och Helena Brodin.

Befolkningsstatistik

Ålder (postnummer 820 60)

0- 5	193
6-16	505
17-19	164
20-29	469
30-39	446
40-49	541
50-59	597
60-65	422
66-79	715
80 >	<u>284</u>
Summa	4336

Delsbo tätort

Befolkningsutveckling	
1960	1289
1965	1627
1970	2120
1975	2400
1980	2548
1985	
1990	2451
1995	2439
2000	2295
2005	2189
2010	2192

Föreningsliv

Adventistkyrkan

Arbetsgruppen Levande Församling

Bobygdas Framtid

Centerns Kvinnoklubb

Delsbo Bygdegårdsföreningen

Dellarnas Båtklubb

Dellarnas Kyrkbåtsroddare

Dellenbanans Vänner

Dellenbygdens Fotoklubb

Dellenbygdens Framtid

Dellenkultur

Delsbo Centern

Delsbo Dansklubb

Delsbo Fiskevårdsområde

Delsbo Församlingskår

Delsbo Gymnastikförening

Delsbo Hembygds- och Fornminnesförening

Delsbo IF

Delsbo Kyrkokör

Delsbo Kör- och Ridsällskap

Delsbo Motorgård

Delsbo Skoterklubb

Delsbo Socialdemokratiska förening

Delsbo Viltvårdsområde

Delsboligan

Delsbo-Bjuråker Skytteförening

Dellenbygdens Folkdanslag

Evangeliska Fosterlandsstiftelsen

Extremsportföreningen

Folkets Hus

Friluftsförbundet

Gandalf Motorcykelklubb

Hudiksvalls Teaterakademi

Hushållningssällskapet

Hushållsgillet

Jehovas Vittnen

Kyrkans Juniorer

Kyrkans Ungdomsgrupp

Ljusbacken

Mitt Hjärta Hästsportförening

OK Dellen

Pingskyrkan

PRO

Röda Korset Dellenkrets

Skjulsbergs Skolhusförening

SPF

Svanbacken Musikförening

Svea Bio

Teater Humlan

Träningsverket

samt fiske- och jaktklubbar

Näringsliv *(Postnummer 82060)*

Antal företag i Delsbo

(UC AB Marknadsinformation, Stockholm 2013-12-01)

Jordbruk och skogsbruk	231 *
Tillverkning	28
Övriga tillverkningssektorn	12
Byggnads	63
Handel	57
Transport	18
Hotell & Restauran	18
Företagstjänster	75 **
Övriga	81
Summa	583

* Innefattar alla registrerade jord- och skogsbruk, d v s även mindre privata ägor.

** Förvaltning, konsult- och reklamverksamhet, redovisning och bokföring m m

Översiktsplan

Enligt plan- och bygglagen skall varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Den utvisar riktlinjerna för hur mark- och vattenområden skall användas samt hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.

För oss är det viktigt att planen ska bidra till kommunens utveckling. Att vi får ett samhälle som präglas av positivt tänkande och handlande. Att arbetstillfällena skapas, att handeln blomstrar, att bostäderna är attraktiva, att kultur och fritid berikar livet samt inte minst att vi gör det på ett sådant sätt att vår miljö inte skadas till förfång för kommande generationer.

Kommunfullmäktige antog planen i juni 2008. Planen är därmed vägledande för framtida mark- och vattenanvändningsbeslut

Varför gör vi översiktsplanen?

1. För att ge planmässiga förutsättningar för en **positiv utveckling** i kommunen/regionen. Med det menar vi i första hand ökade försörjningsmöjligheter lokalt och regionalt.
2. För att klargöra förutsättningarna för kommande **infrastruktursatsningar**.
3. För att ta till vara och utveckla natur- och kulturmiljövärden i syfte att **öka kommunens attraktionskraft**.
4. För att skapa förutsättningar att utveckla kommunens tätorter och landsbygd till **attraktiva miljöer för boende och företagande**.
5. För att visa **kommunens vilja inför statliga satsningar** i det allmänna vägnätet, natur- och kulturmiljövård, utbildning mm.
6. För att mark och vatten skall användas på ett **uthålligt** sätt, så att dagens behov kan tillfredsställas, utan att vi äventyrar kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Med detta avses såväl *ekologiska som sociala och ekonomiska aspekter*.
7. Ge förutsättningar för en **ökad folkhälsa**, så att våra invånare trivs och mår bra.

Vår vision

- Kommunens goda service, rika kulturutbud och höga naturvärden gör att **människor trivs** och lockar **nya invånare**.
- Kommunen och dess medborgare kännetecknas av **positiv anda, vilja till ständigt lärande och utveckling**.
- Ett av de fem nyckelorden i kommunens målbeskrivning är **”Ekologisk och ekonomisk hållbarhet”**.
- Hudiksvall är en kommun med **framtidstro och dragningskraft**.
- Kommunen och näringslivet har ett rikt utvecklat samarbete och **företagsklimatet är positivt**. Företagen blomstrar. Nyföretagandet ökar. Tillväxt präglar företag och kommunen. Det internationella utbytet är mångskiftande och vanligt förekommande.

(Utdrag ur www.hudiksvall.se)

En **SWOT-analys** (*strengths, weaknesses, opportunities, threats*) visar på de styrkor, svagheter, möjligheter och hot/hinder som alla kan utgöra en möjlighet i det framtida arbetet för att skapa en långsiktig och hållbar bygd sett ur ett underifrånperspektiv.

Styrkor

Kommunal skola F till 9, samt två friskolor varav en Waldorfskola

Staffansgården och Mickelsgården, Arbetskooperativ för personer med autism

Dellengården, privat äldreomsorg/boende drivs av Staffansgården

Dellbohallen inomhushall/allaktivitetshall

Sensair (exportföretag)

Föreningslivet

Folkbildningen

Delsbostämman

Stömnespåret med belysning

Skidspår på Stömnesjön

Väg 84 – nära till hav och fjäll

Meteoritlandskap – meteoritsjö, Dellensjöarna, dellanit (unik bergart som bara finns i Dellenbygden)

Bra kommunikationer såsom linje 53 och övriga busslinjer

Bra plats att bo på, allt är enkelt och nära, väl utbyggd service

Sjuvallsleden och andra vackra vandringsleder. Även många kulturminnesplatser finns bevarade

Många fäbodvallar

Vacker natur med många vackra platser och utsiktsplatser

Rikt kulturarv

Trevlig blandning av folk och alla är verkligen välkomna!

Lokala företag som ger arbetstillfällen – Delsbo Chark, Delsbo Slakteri, Delsbo Candle, Senseair

Dressintrafiken

Vackert torg med staty av Delsbostintan och statyn ”Dellendansen”

Jakt och fiske

Levande kulturliv

Levande landsbygd

Morasjön med rikt fågelliv

Flera Bed & Breakfast – Olers, Österbacks, Rudolphis Bo på lantgård

Delsbo simhall, med tempererat utebad sommartid

Svagheter

Genomfart

Ingen informationstavla vid infarterna

Brist på parkeringsplatser

Trafiksituationen från Kalvstigen in på Stationsgatan

Offentliga toaletter saknas

Utflytningsbygd med svag åldersstruktur

På vissa håll en negativ attityd till nytänkande och utvecklingsförslag

Vandringsleder, kulturminnesplatser, utsiktsplatser och byar är dåligt utmärkta och marknadsförda

Inga djur som betar sly

Jordbruket utarmas, få mjölkbönder kvar

Trygghetsboende saknas

Attraktiva tomter saknas

Bristande samverkan med andra bygder

Utvecklad turistnäring

Brist på hotell och vandrarhem

Ungdomar över 19 år måste flytta för att kunna studera vidare

Ungdomar har inget att göra, arbetstillfällen för lågutbildade är få

Inget att arbeta med ger ett utanförskap i samhället

Möjligheter

Dra om vägen från Kalvstigen så den inte stör Stationsgatan eller tågviadukt

Eko- klimatsmart turism

Fler företag

Motell/toalett/parkeringsplats framför Delsbo tågstation

Samarbete inom föreningslivet

Många vackra alternativa naturvägar

Expansion av Mitt Hjärta hästsportanläggning som skapar nya jobb i bygden

Omsättning på bostadsmarknaden öppnar för nyinflyttning

En ny ”grön våg” – folk i storstaden längtar till den miljö vi har

Utveckla Delsbo Forngård till ett attraktivt besökscentrum där vi lyfter upp vårt kulturarv, det unika och bra med Delsbo, samt göra det möjligt för hantverkare att ha försäljning, ha sommarteater, barnaktiviteter, experimentverkstad

Skapa ett aktivitetshus som både är attraktivt för Dellbor, ung som gammal, samt för besökande

Rastplatser för dressinåkare gör det mer turistvänligt

Stort motorintresse – flera ”motor”-klubbar som Gandalf, Dellenbygdens Motorveteraner, Motorgården

Publikfriande cruisingkvällar

Hot

Markägare som inte längre har djur som betar

Markägare som inte vill upplåta mark till turismfrämjande åtgärder

Befintliga företag läggs ned eller flyttar och folk mister jobbet

Andra attraktiva stopp för fjälltrafiken uppstår på andra orter så ökningen i Delsbo kommer av sig

Delsbostämman stagnerar om inte de senaste årens nytändning håller i sig

Utflyttande dellbor ”älskar ihjäl hembygden” genom att behålla hus men inte bo i dem, vilket skapar brist på boenden

Vår vision inför framtiden

För att kunna genomföra vår vision har vi **prioriterat sju områden:**

- Vi vill utveckla samverkan i Delsbo ännu mer
- Vi vill bevara och utveckla kulturen i Delsbo
- Vi vill verka för en ansiktslyftning av Delsbo
- Vi vill främja företagssamheten i Delsbo
- Vi vill verka för en förbättrad information i och om Delsbo
- Vi vill lyfta fram ungdomarnas situation i Delsbo
- Vi vill bevara och utveckla Delsbos turism- och besöksnäring

Visionen i korthet

Samverkan

Samordnade aktiviteter

Utnyttja de resurser som finns, Dellbohallen, bion, Forngården till olika kulturevent

Nyttja ridhusen och forngården till evenemang

Alla är välkomna i Delsbo!

Gemensam kassör till ideella föreningar

Arbetsgrupper

Engagera ungdomarna i utvecklingen

Nyttja i första hand det som finns på orten, gäller allt från grönsaker till däck = köptrohet

Marknadsför varumärket Delsbo (i stället för varumärket Dellenbygden)

En gemensam mötesplats

Viktigt att träffas fysiskt och avhandla sådant som rör många människor, föreningar och företag. T ex vid frukostmöten och kvartalsmöten med representanter från alla föreningar och större företag för att hitta möjligheter till samverkan

Vara en del i nya ”omställningsrörelsen”

Öppen turistbyrå även sport- och påsklovsveckor

Lösa trafiksituationen Kalvstigen – Stationsgatan anslutning till väg

Kultur

Sprida delsbodräkter

Sprida Delsbohistorier

Berättarkvällar

Sprida Delsbos aktiviteter (www.delsboonline.se finns)

Lyfta fram berättelser *om Delsbos historia* - om Kniven, delsbostintan, Länsman mm

Bondebröllop i Delsbo kyrka i samband med Delsbostämman

Sätta upp teaterpjäsen om ”Kniven”

Lyfta fram uttrycket ”de blånande bergen” – Delsbo är känt för det

Skylt vid statyn om Delsbostintan, med QR-kod som leder till ljudfil med någon av hennes historier

Flytta skulpturen ”Pluto” till golfen

Bevara och uppdatera gårdsnamn och bynamn

Utnyttja fäbodarna – kanske hålla ”öppet” en vecka på sommaren för besök

Lyfta fram kyrkan som unik byggnad

Lyfta fram nu levande konstnärer

Lyfta fram musiker i olika kategorier

Teater

Se till att besökande hittar bakstugorna

Utnyttja raggarkulturen som finns

Ansiktslyftning

Öppna upp landskapet

Betesdjur som håller efter sly efter röjningar

Mer parkeringar och WC i centrum

Skapa fin genomfart – röja sly

”Kom till Delsbo” (genomfart trafik)

Städning, röjning

Göra bygden synlig genom avverkning

Trivsammare centrum – uppsnygning av bland annat Delsbo Torg

Gör badplatsen vid ”Klacks” tillgänglig för allmänheten

Informationstavla med QR-koder

Gång- och cykelvägar

Bättre trygghetsbelysning

Ljuskonst längs väg 84

Företagssamhet

Attrahera inflyttning (skola, dagis, fritids, sjukvård mm)

Underlätta företagsetableringar

Stimulera egna företag

Inventera vilka lokaler som är möjliga att köpa/hyra för verksamhet

Gör det enkelt för företag att etablera sig i Delsbo

Tänk lokalt och nyttja det som redan finns – ger ringar på vattnet åt alla håll

Återuppta tillverkningen av stickad mössa med motiv av skidåkare i delsbodräkt

Info

Samla info om bygden på websidor (delsboonline.se)

Bättre skyltning

Gemensam webbsida för bygden

Webb-kameror

You Tube

Tydlig annonsering

Internet, sociala medier

Aktivitet på Facebook

QR-koder till webbinfo

Geocaching, platser med flera sajter

Tillgängligare turistbyrå

Dellen-modellen; en park med två dammar med former av Dellensjöarna. Skyltar, QR-koder mm

Broschyr/karta över sevärdheter, service, evenemang mm

Bättre gemensam marknadsföring

Turistbroschyr om allt i Delsbo

Turistbyrån – läge, parkering?

Sammanställning över vad som händer

Skapa en reklamfilm för Delsbo som alla kan dela på sociala medier mm

Ung i Delsbo

Engagera ungdomar i beslutsfattandet

Förebyggande arbete för barn och ungdom

Kontakt med skola, elevråd och föräldraförening

Viktigt att fråga ungdomarna vad de vill

Hur vill ungdomarna att Delsbo ska utvecklas?

Hur blir Delsbo en bättre plats att växa upp på?

Crossbana

ICA och Hemköp öppet till klockan 22

Bmx-park som sportparken

Inhängnat område där man kan köra vad som helst – inte centralt, kan boka tid, med knapplås

Nattöppen mack

Bion – bättre reklam för filmer mer riktade till tonåringar, bättre stolar och rustning utanför

Dirtbana vid travbanan

Finns det möjligheter att ha en aktiv och bra fritid i Delsbo eller saknas något? Cykelpark? Aktivitetshus?

Viktigt att de unga får kunskaper om vår bygd och vårt kulturarv via skolan så att de för med sig kunskapen

Turism

Bevara och utveckla turism- och besöksnäringen

Utveckla Stömmesjön och röja upp sly, göra sittplatser och promenadstråk

Utveckla dressintrafiken

Fiskeguidning, trollning

Få turisterna att stanna till (första besöket)

Aktiviteter

Cykeluthyrning genom turistbyrån

Auktions- och hantverkscentrum

Utveckla Klacks camping

Utveckla vandrings- och skoterleder

Detaljerade enkla kartor på cykelvägar och besöksmål

Skidspår

Skridsko- och sparkbana

Boenden – hotell, vandrarhem

Restaurangvagn med matservering på Dellenbanan mellan Delsbo och Fredriksfors

”Hälsoäventyr” med cykeltur, cateringmat, bäversafari mm

Delsbobröllop inklusive paket med boende, brudklädsel, kyrkvigsel, spelmansmusik, fest på forngården med lokalproducerad mat

Bra placering av Turistbyrån, med bra parkeringsmöjligheter även för husvagnar

Synliggöra Delleniten som finns i Dellenbygden och som inte finns någon annanstans

Kvällsvandringar med guide

Hålla vall- och bakstugor öppna en vecka i taget/ en vecka var

Stöd till bra webbplats

Utveckla Delsbo Forngård till ett attraktivt besökscentrum där vi lyfter fram vårt kulturarv, det unika och bra med Delsbo. Göra det möjligt för hantverkare att ha försäljning, ha sommaraktiviteter, barnaktiviteter, experimentverkstad

Karta över Vålåsberget, Kolarberget, Järnvallsklinten mm

Kvällsvandringar där man besöker en by och någon som berättar om vilka som bodde och verkade där

Få lokala producenter att komma till sin rätt

Beskriva promenad- och skidstråken på vallarna

Ta tillvara våra idrottsprofiler

Nystart av konstvägen mellan Dellarna med skulpturer i det fria

Informationstavla vid Klätthålet (grottan sägs ha varit trollens boplats)

Kontaktperson:

Lotta Tornler

0703 – 01 65 32

Gamla Delsbo Sockens vapen